

Γεωπονικός Σύλλογος Λάρισα
Τηλέφωνο : 2410/618.638
e-mail : georNIKOSlarisa@gmail.com

ΓΕΩΤΕΕ/ΚΕ - Τηλέφωνο : 2410/627142
e-mail : geotee_1@otenet.gr
Καψούρη 4 – 41222, Λάρισα

Λάρισα 3 Ιουνίου 2024

Η Ε.Δ.Υ.ΘΕ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (5^η ΙΟΥΝΙΟΥ 2024) : Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΣΤΑ ΠΡΟΘΥΡΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

Άλλη μια «επέτειος» γεμάτη από θλιβερές διαπιστώσεις για τα υδάτινα οικοσυστήματα και στις δύο θεσσαλικού ενδιαφέροντος Λεκάνες Απορροής Ποταμών (ΛΑΠ), δηλαδή των ΛΑΠ Πηνειού και Αχελώου.

Όλες οι μελέτες των επιστημόνων που εκπονήθηκαν τα τελευταία χρόνια (Ακαδημία Αθηνών, Πανεπιστήμια, Ινστιτούτα, Επιμελητήρια κλπ.) καθώς και τα αναθεωρημένα Σχέδια Υδάτων, πιστοποιούν με απόλυτα τεκμηριωμένο τρόπο την «σταθερή» πορεία ποιοτικής υποβάθμισης των οικοσυστημάτων στην Θεσσαλία.

Η Επιτροπή μας και οι συλλογικότητες που την στηρίζουν (ΓΕΩΤΕΕ/ΚΕ, ΟΕΕ/Θ, Συνεταιρισμοί, ΕΘΕΜ κλπ.) παρακολουθούν εδώ και χρόνια τις αρνητικές αυτές εξελίξεις, έχουν επανειλημμένα παρουσιάσει πλήθος στοιχείων σε συνέδρια, σε ημερίδες και σε ΜΜΕ, και βεβαίως έχουν υποβάλει σχετικά υπομνήματα στην Βουλή, στην κυβέρνηση και στα πολιτικά κόμματα, εκφράζοντας την αγωνία τους και διεκδικώντας υλοποίηση δράσεων και έργων για την αναστροφή της καταστροφικής αυτής πορείας.

Μέσα από αυτή την προσπάθεια μας δόθηκε η ευκαιρία να διαπιστώσουμε «από πρώτο χέρι» κατά πόσο οι κυβερνώντες υποτιμούν τα κρίσιμα αυτά ζητήματα, καθώς και την περιορισμένη έως ανύπαρκτη ανταπόκρισή τους στις αναγκαίες δράσεις, επιδεικνύοντας μια πολιτική συμπεριφορά που σε αρκετές περιπτώσεις ξεπέρασε τα όρια της αναληθσίας.

Και για να μην θεωρηθεί πως κάποιους αδικούμε, παραθέτουμε τα πιο χαρακτηριστικά γεγονότα της τελευταίας δεκαετίας.

Το 2014 (κυβέρνηση Αντ. Σαμαρά) εγκρίθηκε για πρώτη φορά Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων (ΣΔΛΑΠ) για την λεκάνη Πηνειού, σε εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 60/2000.

Το Σχέδιο αυτό αποτύπωσε με αδιαμφισβήτητο τρόπο την κακή κατάσταση πολλών οικοσυστημάτων της περιοχής και μάλιστα με την παραδοχή και την έγκριση (!) του αρμόδιου Υπουργείου Περιβάλλοντος (ΥΠΕΝ).

Μέσα από αυτό επιβεβαιώθηκαν οι επί χρόνια ανησυχίες μας για την απελπιστική κατάσταση των υδροφορέων, υπόγειων και επιφανειακών, όπως επίσης η διευρυνόμενη συσσώρευση ελλειμμάτων νερού στην ΛΑΠ Πηνειού, με ότι αυτό συνεπάγεται στην βιωσιμότητα των οικοσυστημάτων αλλά και στον γεωργοκτηνοτροφικό τομέα, στην οικονομία και γενικότερα στην ζωή των ανθρώπων στην περιοχή μας.

Με την Υπουργική Απόφαση έγκρισης του ΣΔΛΑΠ, το ΥΠΕΝ και η τότε κυβέρνηση επέλεξαν, μεταξύ άλλων, την ενίσχυση του υδατικού δυναμικού της ΛΑΠ Πηνειού με μεταφορά νερού από τον Αχελώο μέσω του ταμιευτήρα Συκιάς, μειώνοντας όμως δραστικά την ποσότητα νερού που επρόκειτο να μεταφερθεί, από 600 σε 250 εκατ. κ. μ. ετησίως, έτσι ώστε η έγκριση του Σχεδίου να μην προσκρούει στην απόφαση 26/2014 του ΣτΕ.

[Σημ. : η απόφαση αυτή του ΣτΕ εκδόθηκε μεπέντε χρόνια καθυστέρηση, από δικαστές που ούτε κατ' ελάχιστον ενδιαφέρθηκαν για τις οικολογικές - τουλάχιστον - συνέπειες της απόφασής τους. Στην πραγματικότητα επρόκειτο για συνειδητή αντισυνταγματική παρέμβαση της δικαστικής εξουσίας στο κυβερνητικό έργο, κάτι που επεσήμαναν έγκυροι δικαστές διαφοροποιούμενοι από τον ακυρωτικό χαρακτήρα της απόφασης].

Παρά την περιορισμένη πλέον ενίσχυση του υδατικού δυναμικού της ΛΑΠ Πηνειού, ελπίζαμε τότε πως η εφαρμογή του ΣΔΛΑΠ του 2014, σε συνδυασμό με ένα πρόγραμμα εξοικονόμησης νερού και με την σταδιακή

υλοποίηση έργων ταμίευσης περιμετρικά του κάμπου (Σκοπιά, Μουζάκι, Πύλη κλπ.), θα επέτρεπαν στο απώτερο μέλλον την δημιουργία αξιόλογων αποθεμάτων νερού για πολλούς και ποικίλους σκοπούς, όπως για την αντιμετώπιση μίας (πολύ πιθανής) παρατεταμένης λειψυδρίας, την αποκατάσταση υπό κατάρρευση υπόγειων υδροφορέων, την σταδιακή μείωση του συσσωρευμένου ελλείμματος ύψους τριών (3) δισεκατομμυρίων κ. μ. νερού (!) και βεβαίως την κάλυψη (με βιώσιμο τρόπο) των διαμορφωμένων αναγκών άρδευσης στον θεσσαλικό κάμπο σε περίπου 2,5 εκατ. στρ., με παράλληλη υποκατάσταση και ακύρωση ενός σημαντικού αριθμού καταστροφικών για τα οικοσυστήματα υπεραντλήσεων από ποταμούς και υπόγειους υδροφορείς.

Το Σχέδιο του 2014 ουδέποτε εφαρμόστηκε. Με την πολιτική αλλαγή του 2015 (κυβέρνηση Αλ. Τσίπρα) επιβλήθηκε σιωπηρά η αγνόηση του εγκεκριμένου ΣΔΛΑΠ και η διατήρηση της καταστροφικής για το περιβάλλον της Θεσσαλίας στασιμότητας, παρότι λογικά η επίσημη πλέον αποτύπωση της δραματικής κατάστασης των οικοσυστημάτων και τα μεγέθη των υδατικών ελλειμμάτων δεν θα επέτρεπαν σε κανέναν υπεύθυνο κυβερνήτη να κοιμάται ήσυχος τη νύχτα (!), κατά μείζονα λόγο όταν (υποτίθεται) διακατέχεται από οικολογικές ευαισθησίες όπως με έμφαση ισχυριζόντουσαν στο κυβερνών κόμμα.

Έτσι επί τεσσεράμισι χρόνια δεν υλοποιήθηκε, ούτε καν δρομολογήθηκε έστω η «ωρίμανση» (μελέτη, αδειοδότηση, ένταξη σε πρόγραμμα χρηματοδότησης κλπ.) κάποιου νέου σημαντικού έργου, είτε εξοικονόμησης νερού (πχ. σύγχρονα έργα μεταφοράς και διανομής νερού για αρδεύσεις, όπου με τα ξεπερασμένα σήμερα συστήματα η σπατάλη νερού είναι πραγματικά εγκληματική), είτε έργου ταμίευσης υδάτων πολλαπλού σκοπού περιμετρικά της ΛΑΠ Πηνειού, που εκτός των άλλων θα εξυπηρετούσε αντικειμενικά και αντιπλημμυρικές ανάγκες.

Τελικά η πολιτική προσπάθεια της κυβέρνησης Τσίπρα για το υδατικό-περιβαλλοντικό πρόβλημα της Θεσσαλίας εξαντλήθηκε στην «ακύρωση» των έργων Αχελώου που ήταν ενταγμένα στο Σχέδιο της προηγούμενης κυβέρνησης.

Για την υλοποίηση του στόχου αυτού ενεργοποιήθηκε από το ΥΠΙΕΝ η αναθεώρηση - «σκούπα» κάθε υφιστάμενου Σχεδίου (υδάτων - ΣΔΛΑΠ,

χωροταξικό, ενεργειακό - ΕΣΕΚ), από τα οποία επιμελώς εξοβελίστηκαν η μεταφορά (εκτροπή) Αχελώου και το υδροηλεκτρικό έργο Συκιάς.

Ως βασικό επιχείρημα για την «ακύρωση» επικαλέστηκαν την απόφαση του ΣτΕ/2014, αποκρύπτοντας βεβαίως από τον θεσσαλικό λαό την «λεπτομέρεια» ότι η ποσότητα μεταφοράς, όπως προαναφέραμε, είχε ήδη περιοριστεί στα 250 εκατ. κ. μ. νερού, χωρίς έκτοτε η Υπουργική αυτή απόφαση να προσβληθεί ή να επανεξεταστεί από το ΣτΕ.

Με απλά λόγια δεν υπήρχε πλέον νομικό εμπόδιο στην συνέχιση του φράγματος Συκιάς.

Ομοίως με περισσή ανευθυνότητα αγνόησαν την απόφαση της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ (2011), με την οποία ρητά το δικαστήριο προτρέπει στην ολοκλήρωση των εργασιών στην σήραγγα μεταφοράς προς Μουζάκι ώστε να αποφευχθούν επικίνδυνες καταστάσεις από τις συνεχιζόμενες καταρρεύσεις.

Γενικά, σε ότι αφορά στα ημιτελή έργα (Συκιάς και σήραγγα) επέλεξαν την σιωπηρή και χωρίς περαιτέρω εξηγήσεις εγκατάλειψή τους, με ότι αυτό σημαίνει για την συνεχιζόμενη οικολογική καταστροφή ενός από τα μεγαλύτερα ποτάμια, στην καρδιά της Ελλάδας, που από το 2010 παραμένει κομμένο στα δύο και «μπαζωμένο» από τεράστιο όγκο σκυροδεμάτων και χωματισμών, εις δόξαν των «οικολόγων» της υποκρισίας και της μικροπολιτικής!

Με την κυβερνητική αλλαγή του 2019 (κυβέρνηση Κυριάκου Μητσοτάκη) και με τις προηγηθείσες υποσχέσεις του νέου ΠΘ και ιδιαίτερα την μαχητική ρητορική των θεσσαλών βουλευτών και στελεχών της ΝΔ, ελπίζαμε στην αλλαγή πορείας στο υδατικό της Θεσσαλίας.

Δυστυχώς διαψευστήκαμε. Ήδη η πρώτη τετραετία (2019-2023) παρήλθε άπρακτη, οι υποσχέσεις για τα έργα Αχελώου ξεχάστηκαν και αντικαταστάθηκαν από «συνταγματικές» επιφυλάξεις, οικολογικές «ευαισθησίες» και άλλα παρόμοια, με πρακτικές συστηματικής αποσιώπησης του θέματος, είτε από την κυβέρνηση είτε από τα ΜΜΕ. Ουσιαστικά μια από τα ίδια.

[Σημ. : είναι χαρακτηριστικό ότι καμία από τις δύο κοινοβουλευτικές ομάδες ΣΥΡΙΖΑ και ΝΔ δεν δέχθηκαν έως σήμερα μια συνάντηση με την ΕΔΥΘΕ, παρά τα επανειλημμένα υπομνήματα και αιτήσεις μας !].

Ομοίως ξεχάστηκε η υπόσχεση που δόθηκε από τον ίδιο το ΠΘ για την δρομολόγηση του ταμιευτήρα Μουζακίου το 2022.

Φυσικά δεν έχουμε την πρόθεση να μηδενίσουμε την σημασία της ένταξης, περί το τέλος της τετραετίας, δυο έργων εξοικονόμησης νερού με σύγχρονα δίκτυα σε περιοχές Καρδίτσας (ΤΟΕΒ Ταυρωπού) και Ορφανών-Υπέρειας καθώς και του ταμιευτήρα Σκοπιάς Φαρσάλων, που για την ώρα όλα βρίσκονται σε διαγωνιστικές διαδικασίες.

Όμως τα έργα αυτά καθώς και οι όποιες δηλώσεις λίγες ημέρες πριν την μάχη των ευρωεκλογών, δεν είναι σε θέση να αλλάξουν την συνολική δραματική εικόνα, ούτε δημιουργούν σοβαρές προσδοκίες για διέξοδο της Θεσσαλίας από τα μεγάλα οικολογικά προβλήματα στα υδάτινα οικοσυστήματά της.

Θα σημειώσουμε επίσης πως ακόμη και αυτή τη στιγμή κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση κωφεύουν συστηματικά στις προτάσεις θεσσαλικών οργανώσεων και πλήθους προσωπικοτήτων που δημόσια απαιτούν να αποφασίσουν επιτέλους, οριστικά και τελεσίδικα, για την τύχη των εγκαταλειμμένων έργων Αχελώου (ολοκλήρωση η κατεδάφιση).

Με την τακτική τους αυτή, πέραν της παράτασης της οικολογικής καταστροφής στο ποτάμιο οικοσύστημα του Αχελώου, στερούν από τους θεσσαλούς την δυνατότητα και το «δικαίωμα» να γνωρίζουν το ύψος των υδατικών τους αποθεμάτων και, κατ' επέκταση, τα όρια των διαθέσιμων υδάτων για τις αρδεύσεις.

Με την ανεύθυνη αυτή στάση τους οι δύο ισχυρότεροι πολιτικοί σχηματισμοί στη χώρα μας αποδέχονται ενσυνείδητα την διαρκή επιδείνωση των υδατινών οικοσυστημάτων της Θεσσαλίας, την διεύρυνση των ελλειμμάτων και την υποβάθμιση των εδαφών της, διευκολύνοντας αντικειμενικά την αποχώρηση πολλών καλλιεργητών οριακής βιωσιμότητας καθώς και την «επέλαση» της ερημοποίησης.

Για την υπέρβαση λοιπόν της στασιμότητας, την αντιμετώπιση των κινδύνων στα οικοσυστήματα, μόνη ελπίδα αποτελεί να ενεργήσουν οι οργανώσεις και οι φορείς της περιοχής μας πιο αποφασιστικά απέναντι στην αδιαφορία των κυβερνήσεων, που η «κλιματική αλλαγή», το «περιβάλλον» και η «οικολογία» περισσότερο τις εξυπηρετούν επικοινωνιακά και πολύ

λιγότερο τις κινητοποιούν για ουσιαστικές πρωτοβουλίες ή/και υλοποίηση έργων.

Και η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος θα μπορούσε να είναι η αφετηρία μιας τέτοιας κοινής προσπάθειας.

Για την Ε.Λ.Υ.ΘΕ

Γέμτος Φάνης, ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας,
Γιαννακός Κώστας, πρόεδρος Γεωπονικού Συλλόγου Λάρισας,
Κοτσιμπογεώργος Ηλίας, Πρόεδρος Οικονομικού Επιμελητηρίου Θεσσαλίας
Ντογκούλης Δημήτρης, πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ/Κεντρικής Ελλάδας,
Σοφολόγης Δημήτρης, πρόεδρος Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλόγων Γεωπόνων